

DE PRUIMELAARSTRAAT ****

Knack blogt / 15.03.09 / Jan De Smet

VOLKSTRAGEDIE IN 't ARSENAAL

*Ik droom voor jou
In groen en blauw
Een eiland in de zon
Met hier en daar
Zeg jij me waar
Een beekje en een bron*

*Een eiland uit
Duizendeen nacht
Waar iedereen nog weet
Waarom de liefde liefde heet
En waar ik jou
In groen en blauw
Steeds in mijn armen hou*

DE PRUIMELAARSTRAAT, de toneelversie van Louis van Dievels gelijknamige roman, opent met het stroperige gekweel van charmezangeres Marva. Het duurt niet lang of ons donkerbruin vermoeden wordt bewaarheid dat de karamellenromantiek druipt van de ironie.

Regisseur Michael De Cock heeft zijn eerste kaart op tafel gelegd. Het luchtige groepsportret van een volksbuurt transformeert hij gaandeweg in een godenschemering. Het verpletterende noodlot maalt, net als in een Griekse tragedie, elk personage tussen duim en wijsvinger fijn.

MOORD EN DOODSLAG

De Pruielaarstraat is een ingedommeld stukje *Flandre profonde*. Gemanicuurse voortuintjes waar als levende tuinkabouters mannen posteren die na een dagje travakken op de bouwwerf een avondluchtje scheppen. De weldadige zekerheid van de woensdagse friet met stoverij. Het gecamoufleerde wederzijdse wantrouwen. Meer dan gefezelde roddels gaat er in de bladstille wijk niet om. De horizon ligt bij het tuinhek.

Tot de kranten blokletteren dat "*Gustaaf Van Eycken, 22 jaar, die bij zijn stiefvader, Pieter Jacobs woont aan de Pruielaarstraat 11 te Bonheiden, bekende dat hij de 19-jarige Lutgarde Van Der wilt, wonende aan de Muizenstraat 33 te Bonheiden, had vermoord.*"

"*Heel ons straat is ontregeld*", stelt Simone lankmoedig vast. Een understatement. Het nieuws slaat veeleer in als een clusterbom. De geruchtenmolen begint op volle toeren te draaien. Familiestambomen worden als een zie-je-wel bezwering vanuit het collectieve geheugen opgediept. De orale geschiedenis dikt zienderogen aan met een katern straffe van-horen-zien-zeggen verhalen.

IEDEREEN EEN DADER

De rapen zijn stilaan gaar voor de buurtbewoners.

Berre, de nuchterste onder de anciens, merkt op: "*Wat hadden de mensen van de Pruielaarstraat nu gedacht? (...) dat er na de dood van Pierre Jacobs zand over die hele zaak zou zijn geschept? Een dikke laag zand. Meters zand. Probleem opgelost! Dat wij van de straat daar nooit meer aan herinnerd zouden worden? En toch zullen we daar vroeg of laat over moeten spreken. Of we dat nu plezant vinden of niet. De hele straat zal haar gedacht moeten zeggen. De hele straat.*"

En zo geschiedt. Door een samenloop van omstandigheden wordt door de misdaad van het koekoeksjong Staf iedereen aan de schandpaal genageld. Het kan rap gaan. De hele gemeenschap krijgt een whiplash en de wereldorde van de Pruielaarstraat wordt meedogenloos overhoop gegoid.

HYPERSEKSUEEL OF FRIGIDE

De microkosmos gaat aan het ongebreidelde libido van zijn bewoners ten onder. Alle personages denken, leven, ademen seks of zijn erdoor gefrustreerd. De enen krijgen er maar niet genoeg van en gaan hun rantsoen buitenshuis aanvullen, de anderen gruwen of verliezen zich in hysterie. Het menselijke drama is dat dekseltjes op de verkeerde potjes zijn terechtkomen; hete wafelijzers hebben ooit eeuwig bevroren gletsjers doen smelten.

Neem nu Fons, die zijn Marie graag ziet, maar zijn fantasieën bij haar niet kan uitleven.
"Dat dient om te kakken, Fons, voor niets anders", zei ze en dan sloeg ze mijn hand weg.
"Hier moet je zijn." En dan duwde ze mijn hand op haar natte spleet.

Het bezoek van de rijkswacht en de BOB heeft kwalijke gevolgen. Een onstuitbare, machinale afwikkeling komt op gang, niets volgt nog de menselijke wilsbeschikking. Niemand ontsnapt aan de collectieve zuiveringsritus. De volksfiguren eindigen als gekrompen tragische helden.

VERDIEND OPENDOEKJE

De makers van DE PRUIELAAARSTRAAT kan maar één ding verweten worden: dat de speellijst van hun productie véél te kort is. Alle voorstellingen zijn intussen zo goed als compleet uitverkocht.

De acteurs zijn dan ook niet de minste: Vic De Wachter (Marcel), Gilda De Bal (Francine), Jaak Van Assche (Berre), Hilde Van haesendonck (Simone), Tuur De Weert (Fons), Camilia Blereau (Marie) en Luc Springuel (dokter Van Camp, kapelaan). **Dikke proficiat voor hun ensemblespel en doorleefde weergave. De in al zijn eenvoud raak gekozen kostumering van Anna Seniow draagt daar zeker toe bij.**

Regisseur De Cock laat de personages door de vierde wand spelen. Als ze aan het woord zijn, worden ze fel belicht door een spot. Dat en de statische speelwijze versterken het effect dat ze fungeren als een individueel spreekkoor.

DE PRUIELAAARSTRAAT roept de beste bladzijden uit het oeuvre van Boon, Claus en van den Broeck voor de geest. Deze schrijvers leverden tot in de interpunctie een schetsboek af van de Vlaamse ziel. De tonaliteit van het gezapige Mechelse dialect doet hetzelfde voor het fresco dat DE PRUIELAAARSTRAAT is.